

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧУГУЄВО-БАБЧАНСЬКИЙ ЛІСОВИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

Затверджую

Т.в.о. директора Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу

Валерій СОЛОДОВНИК
02.09.2024

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр

Освітньо – професійна програма Мисливське господарство

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство

Спеціальність 205 Лісове господарство

2024 рік

Укладач: СВІТАЙЛО Жанна Олексіївна, викладач Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу.

Рецензент: РЕГО Мар'яна Зеновіївна, викладач Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу.

Редактор: ГРАЙВОРОНСЬКА Зоя Іванівна, методист Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу

Програма складена на основі освітньо-професійної програми Мисливське господарство для підготовки здобувачів освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр за спеціальністю 205 Лісове господарство.

Розглянуто і схвалено цикловою комісією спеціальності 205 Лісове господарство Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу.

Протокол від 27. 06. 2024 №7

Голова циклової комісії _____ Надія ЛІТВІНОВА

Погоджено методичною радою Чугуєво – Бабчанського лісового фахового коледжу
Протокол від 28. 06 .2024 №6

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступ

Навчальна програма складена у відповідності до освітньо-професійної програми підготовки молодших спеціалістів напряму 20 Аграрні науки і продовольство. Навчальна дисципліна «Основи менеджменту та підприємництва» є складовою підготовки сучасного спеціаліста і тісно пов'язана з такими фаховими дисциплінами спеціальностей 205 Лісове господарство, 208 Агроінженерія як «Економіка та організація лісового господарства», «Економіка виробництва», «Маркетинг та основи зовнішньо-економічних відносин».

Навчальна дисципліна «Основи менеджменту та підприємництва» є частиною і таких вибіркових дисциплін як «Основи малого бізнесу» та «Основи управління лісовими та мисливськими господарствами».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теорія та практика підприємницької діяльності, управління підприємствами різних форм власності.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліни, що забезпечують: економічна теорія, економіка та організація лісового господарства, дисципліни, що забезпечуються: виконання курсових робіт.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – дати студентам цілісну і логічно послідовну систему знань про суть управління виробництвом, людськими ресурсами підприємств і організацій, розкрити основи теорії, методології та практики менеджменту в умовах функціонування нових організаційно-правових форм господарювання.

Мета навчальної дисципліни "Основи менеджменту та підприємництва" полягає у формуванні професійних компетенцій молодших спеціалістів вміння правильно оцінювати ситуацію на ринку в тому секторі економіки, в якому розвивається його бізнес, визначати шляхи одержання необхідних фінансових ресурсів, страхування підприємницького ризику, знати основи спрощеного бухгалтерського обліку та звітності малого підприємництва.

Завдання курсу – вивчення особливостей процесу управління, його взаємодії з навколишнім середовищем, організацією; аналіз сучасних теорій мотивації управління персоналом; вивчення методів управління виробництвом; набуття практичних навичок з побудови організацій за ситуаційним та системним підходами, ділового адміністрування; вивчення технології прийняття раціональних управлінських рішень на основі активізації людського фактора у виробництві; розгляд операційних систем менеджменту організацій; вивчення стратегічних концепцій менеджменту за умов ринкової економіки.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- основні принципи ведення підприємницької діяльності;
- алгоритм створення та державної реєстрації підприємства;
- закономірності, функції, принципи та методи менеджменту;
- розвиток управлінських ідей;
- фактори внутрішнього та зовнішнього впливу на організацію;

- *основи комунікаційного процесу в організаціях;*
- *методику прийняття управлінських рішень;*
- *теоретичні основи мотивації;*
- *принципи побудови ефективної системи управління персоналом;*
- *методи та засоби забезпечення ефективного управління операційними системами організації.*

По завершенні курсу студент повинен **уміти**:

- *збирати потрібні дані, проводити необхідні розрахунки і будувати схеми структури управління підприємством;*
- *володіти основами обліку і аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства;*
- *розробляти організаційні структури управління організаціями;*
- *приймати науково обґрунтовані управлінські рішення;*
- *правильно застосовувати різноманітні методи управління;*
- *реалізувати на практиці основні функції і принципи менеджменту;*
- *забезпечувати ефективність діяльності організації;*
- *проводити адміністративні процедури в організації;*
- *створювати ефективну систему мотивації організації;*

А також набути:

2.4. Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини, громадянина України.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність працювати самостійно і в команді, ефективно спілкуватися з фахівцями інших професій різного рівня, приймати обґрунтовані рішення.

2.5. Спеціальні компетентності (СК):

СК2. Здатність організовувати виконання виробничих завдань з ведення лісового та мисливського господарства.

СК9. Здатність розуміти проєктну документацію, зокрема описи, положення, інструкції та інші документи.

СК10. Здатність організовувати роботу малих колективів виконавців.

СК11. Здатність формувати почуття відповідальності за виконану роботу.

Результати навчання за ОПП (РН):

РН1. Застосовувати базові гуманітарні, природничо-наукові та професійні знання для вирішення виробничих завдань лісгосподарської галузі.

РН2. Здійснювати пошук інформації з різних джерел для використання у професійній діяльності.

РН6. Застосовувати знання із економіки, законодавчих актів, нормативно - довідкових матеріалів, організаційно-управлінської документації для ефектвної організації виробництва.

РН7. Застосовувати знання з основ проєктування та організації ведення лісового, мисливського господарств, заготівлі лісопродукції.

РН9. Вирішувати виробничі проблеми, що виникають у процесі професійної діяльності з технологічних, технічних, правових, екологічних, економічних аспектів залежно від зональних умов.

РН10. Організовувати та здійснювати управління виробничою діяльністю відповідно до встановлених технологічних вимог з лісовирощування та експлуатації лісових ресурсів.

РН11. Застосувати знання з інформаційних та комунікаційних технологій з метою вдосконалення виробничих процесів у лісовому та мисливському господарстві.

РН13. Організовувати та здійснювати виробничі процеси згідно з вимогами ергономіки та безпечних умов праці.

РН14. Спілкуватись державною та іноземною мовами, у тому числі з професійних питань.

Основними формами вивчення дисципліни і проведення поточного та проміжного контролю є: *лекції, семінарські і практичні заняття, дискусії з приводу аналізу виробничих ситуацій, тестування, ділові та дидактичні ігри, складання і рішення тематичних кросвордів, наукові семінари, реферативні читання, навчальні конкурси тощо.*

Підсумковий контроль – залік.

Сформовані компетенції: Це є знання та навички в певній професійній сфері, зокрема у сфері економіки, маркетингу, менеджменту. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 30 години /1 кредит ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи підприємницької діяльності. Конкретні цілі:

1. Розглянути економічне й соціальне значення розвитку підприємницької діяльності для формування ефективної системи господарювання.

2. Оволодіти методикою вибору певної організаційно – правової форми бізнесу з урахуванням її переваг і недоліків.

Тема 1 (6 год). Регулююча роль держави в ринковій економіці. Роль підприємництва в суспільстві. Підприємництво й ринок. Підприємці як рушійна сила розвитку соціально орієнтованої економіки. Взаємозв'язок підприємництва та менеджменту в реалізації нових ринкових можливостей фі-

рми. Законодавче забезпечення підприємницької діяльності в Україні.
Державне регулювання підприємництва. Бізнес та економічне середовище.

Тема 2 (6 год). Принципи та функції підприємництва.

Поняття підприємництва. Основні якості підприємця: ініціативність, лідерство, відповідальність, рішучість, готовність до ризику. Державна реєстрація підприємницької діяльності. Особливості підприємницької діяльності у лісовому господарстві. Основні функції бізнесу. Значення фінансового забезпечення підприємництва. Основи обліку і аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства.

Тематичне опитування.

Змістовий модуль 2. Основи менеджменту та маркетингу. Конкретні цілі:

1. Розкрити поняття і значення менеджменту.
2. Вивчити основні функції менеджменту, рівні управління.
3. Засвоїти стилі та методи керівництва
4. Вивчити принципи завдання й функції маркетингу.
5. Засвоїти вивчення попиту, сегментації, ємності ринку.

Тема 3 (4 год). Менеджмент як наука, мистецтво й практика.

Етапи становлення менеджменту. Теорії та школи менеджменту. Основні світові центри розвитку. Загальні і соціальні функції менеджменту. Основні функції менеджменту: планування, організація, мотивація, керівництво, контроль.

Тема 4 (4 год). Організація як об'єкт управління.

Поняття організації. Види організацій їх характеристика. Опис організації лісгосподарського профілю. Внутрішнє середовище організації. Взаємозв'язок між рівнями управління. Горизонтальний та вертикальний розподіл праці.

Тема 5 (4 год). Соціально-психологічні аспекти керівництва колективом.

Поняття лідерства, керівництва. Стилi керівництва: авторитарний, демократичний, ліберальний. Основні складові організації роботи керівника підприємств лісового господарства. Процес прийняття рішення. Соціально-психологічний клімат колективу. Конфліктні ситуації та шляхи їх вирішення. Мотивація в системі менеджменту.

Тема 6 (6 год). Основні положення маркетингу.

Визначення маркетингу. його зміст. Основні поняття і суб'єкти. Принципи, завдання й функції маркетингу. Основні інструменти маркетингу: якість продукції, асортимент, ціна, доставка, розповсюдження, комунікації, послуги, упаковка. Зміст процесу управління маркетингом. Маркетингова

політика товарів. Попит і його форми.. Визначення ємності товарного ринку, сегментація ринку. Інформаційні маркетингові системи.

Підсумкова контрольна робота.

ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділи, теми	Кількість годин					Форми контролю
	всього	В тому числі				
		теорія	практ. семінар	лабор. роб.	самоств. робота	
1	2	3	4	5	6	7
Вступ Тема 1. Регулююча роль держави в ринковій економіці.	6	6				письмова робота, захист рефератів
Тема 2. Принципи та функції підприємництва.	6	6				Тематичне опитування
Тема 3. Менеджмент як наука, мистецтво й практика	4	4				усне опитування,
Тема 4. Організація як об'єкт управління.	4	4				комбіноване опитування
Тема 5. Соціально-психологічні аспекти керівництва колективу.	4	4				усне опитування
Тема 6. Основні положення маркетингу.	6	6				захист рефератів, контрольна роб.
Всього:	30	30			-	ЗАЛІК (підсумкова оцінка)

Критерії оцінювання знань з навчальної дисципліни «Основи менеджменту та підприємництва»

• Початковий рівень (2 бали)

Студент може відтворити менше половини навчального матеріалу, здатен фрагментарно описати окремі поняття, категорії менеджменту, але не може пояснити зв'язок між ними. Може дати відповідь з кількох простих речень. Відсутні сформовані вміння та навички, самостійна робота з навчальним матеріалом викликає значні труднощі. Дає правильні відповіді на 30% тестових завдань.

• Середній рівень (3 бали)

Студент знає і відтворює більше половини навчального матеріалу, здатний з помилками і неточностями дати визначення понять і категорій менеджменту. Може встановити певний зв'язок між явищами, виробничими ситуаціями. Відповіді переважно правильні, але недостатньо осмислені, може поверхнево аналізувати події, процеси у виробничих відносинах. Має навички самостійної роботи з літературою, може навести окремі приклади. Виконує 65 % від загальної кількості тестів.

• Достатній рівень (4 бали)

Знання студента є достатньо повними. Він вільно володіє вивченим матеріалом, може застосувати його у стандартних ситуаціях. Уміє аналізувати виробничі ситуації, встановлювати причини, найсуттєвіші зв'язки між явищами, робити висновки. Відповіді його повні, обґрунтовані, але з деякими неточностями. Здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу, може підготувати і презентувати реферат чи міні-лекцію. Виконує завдання з елементами творчості. Вірно виконує 85 % тестових завдань.

• Високий рівень (5 балів)

Студент володіє глибокими і міцними знаннями, може аргументовано використовувати їх у нестандартних виробничих ситуаціях.

Може визначити тенденції розвитку окремих явищ і процесів, прогнозувати розвиток організацій, оцінювати вплив факторів зовнішнього і внутрішнього середовища на розвиток організації. Здатен до самостійного вивчення матеріалу, може самостійно знаходити джерела інформації. Може самостійно оцінювати виробничі ситуації, виявляючи особисту аргументовану позицію щодо них.

Самостійно виконує 100 % від загальної кількості тестових завдань.

Здатен самостійно під керівництвом викладача виконувати пошукову науково-дослідну роботу.

3. Рекомендована література

Основна

1. Конституція України.
2. Закон України «Про підприємництво» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/698-12>
3. Закон України «Про власність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/697-12>
4. Закон України «Про підприємства в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/887-12>
5. Закон України «Про інвестиційну діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
6. Закон України «Про господарські товариства» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>
7. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
8. Положення про державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/276-94-%D0%BF>
9. Андрушків Б. М. Основи організації підприємницької діяльності або абетка підприємця: [навчальний посібник] / Б. М. Андрушків, Ю. Я. Вовк, В. В. Гецько та ін. – Тернопіль: Вид. ТНТУ, 2010. – 300 с.
10. Антошкіна Л. І. Як організувати власний бізнес: Посібник для початкового підприємця / Л. І. Антошкіна, Л. М. Каліна. – К.: Негатайп, 2001. – 160 с.
11. Ануфрієва О. Л., Пальчевська Т. Г., Лагоцька Г. М. Підприємницька діяльність. Навчальний посібник. / За науковою ред. О. Л. Ануфрієвої/ – Івано_Франківськ, «Лілея_НВ», – 2014. – 304 с.
12. Варналій З. С. Основи підприємництва: Навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2002. – 293 с.
13. Вінник О. М. Інвестиційне право: навчальний посібник– 2-ге вид., перероб. та доп. / О. М. Вінник. – К.: Правова єдність 2009. – 616 с.
14. Козловський В.О., Погріщук Б.В. Основи підприємництва. Практикум: Навчальний посібник. Видання 5-е, доповн. та переробл. - Тернопіль: ТзОВ «Терно-Граф». 2005. – 297 с.
15. Колот В. М. Підприємництво: організація, ефективність, бізнес-культура: навч. посіб. [2-ге вид., перероб. та доп.] / В. М. Колот, І. М. Репіна, О. В. Щербина – К.: КНЕУ, 2009. – 444 с.
16. Ларіна Я. С. Основи бізнесу: навч. посіб. / Я. С. Ларіна, С. В. Мочерний, В. М. Фомішина, С. І. Чеботар. – К.: ВЦ «Академія», 2009. – 384 с.
17. Макаренко І. І. Конспект лекцій з дисципліни «Маркетинг» / І. І. Макаренко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 82 с.

18. Макаренко І. І. Конспект лекцій з дисципліни «Менеджмент» / І. І. Макаренко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 82 с.
20. Основи менеджменту/За ред. А.А. Мазаракі/ – Харків, «Фоліо», – 2014. – 845 с.
21. Остапчук А. Д., Збарська А. В. Організація підприємницької діяльності у фірмі: навч. посібник [за ред. професора В. К. Збарського. – К.: КиМУ, 2015. – 273 с.
22. Полянко В. В. Основи підприємництва: Навчальний посібник /В. В. Полянко, А. В. Круглянко. – К.: Дакор, КНТ, 2008. – 176 с.
24. Фінанси підприємств: Підручник/За ред. проф. А.М. Поддєрьогіна. - К.: КНЕУ, 1998. – 368 с.
25. Шатун В.Т. Основи менеджменту: Навчальний посібник. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2006. – 376 с.
26. Шевеленко С. Д., Федів І. І. Підприємництво та підприємницька діяльність: Навч. посібник / За заг. ред. В.В. Сопка. - К.: Вища школа, 1997. – 224 с.

Додаткова

27. Васенко В., Комісар С., Малікова І. Основи малого бізнесу і підприємницької діяльності. – Суми: ВАТ СОД, 2002. – 186 с.
28. Горленко Г. О. Власна справа (Основи малого бізнесу). Част. І [Методичний посібник] [3-ге вид., перероб. та доп.] / Г. О. Горленко, Т. Г. Гільберг, Г. Д. Думанська та ін. – К-Под-й: «Аксіома», 2009 – 112 с.
29. Дайновський Ю. А. Теорія і практика формування банку прийомів бізнесу [Монографія] / Ю. А. Дайновський, М. А. Козоріз та ін. – Львів: Каменяр, 1998. – 208 с.
31. Дороніна М. С. Культура спілкування ділових людей / М. С. Дороніна. – К.: Вид-во «КМ Academia». – 1997. – 192 с

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

5. Засоби діагностики успішності навчання: тестування, розрахункові індивідуальні практичні завдання, контрольні завдання.